

Johann Tarnow Andreas Virginius

**Disputatio Solennis De Aeterna Praedestinatione Hominum In Fide Iustificante ad
finem usq[ue] vitae perseverantium**

Rostochi[i]: Pedanus, 1626

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737676663>

Druck Freier  Zugang



Vert. : A. Virginus

J. Tarnovius.

R. U. theol. 1626.

DISPUTATIO SOLENNIS
DE

ÆTERNA PRÆDESTINATIONE

HOMINUM IN FIDE JUSTI-
ficante ad finem usq; vitæ per-
severantium,

Quam

JEHOVA AUSPICE

In Inclytâ Academiâ Rostochiensî

SUB PRÆSIDIO

Admodum Reverendi, Clarissimi & Excellentissimi

VIRI,

DN. JOHANNIS TARNOVII,

SS. Theolog. Doctoris & Professoris celeberrimi,
Præceptoris & Promotoris sui æternum
honorandi,

Pro gradu in Theologiâ, quem vocant
Licentiam, consequendo

PUBLICÆ

Ventilandam proponit & defendendam suscipit

M. ANDREAS VIRGINIUS, Pastor & Præpositus
Ecclesiæ & Diœceseos Gartzensis in Pomeraniâ,
designatus,

*In auditorio Majori horis ante- & pomerid.
a. d. 2. Novembris.*

ROSTOCHI

Literis Joachimi Pedani Typog. Acad. Anno 1625.

VIRIS

Admodum Reverendis, Clariss. & Excellentiss.

<p>Dn. M. Davidi Reutzio, Generali ul- terioris Pomeraniae Superattendenti spe- ctatissimo, dignis- simo.</p>	<p>Dn. Danieli Cra- mero, SS. Theol. Doct. & in illustri Pädagogio Stetinensi Professore cele- berrimo & ad ædem D. Mariæ Pastori vi- gilantissimo.</p>	<p>Dn. Johanni Corvino, S. S. Th. Doctore eximio, & Parochialis Eccle- siae Dantiscanae Pasto- ri exercitatissimo.</p>
--	--	---

ET

*Nobilissimo, Amplissimo, Prudentissimo, Prestantissimo
& Integerrimis Viris,*

<p>Dn. Lucæ Puschio, Gryphisvald. Dn. Johanni Dillies / Stetinensis, Dn. Eberhardo Werthern Mercatori & civi Steti- nensi primario.</p>	<p>} Rerum publ. Sena- toribus dignissimis.</p>
--	---

Dn. Johanni Virginio, Hæreditario in Schwessien
& Reipubl. Gartzensis Consuli meritissimo.

*Dnn. Mecenatibus, Promotoribus, Fantoribus &
Fratri suo Germano, summi honoris & amoris cultu
prosequendis,*

In debitæ gratitudinis testimonium, firmamq; obser-
vantia tesseram, hanc disputationem Theolog.
à se conscriptam & pro Licentiâ summâ in Theo-
logiâ gradum consequendi habitam dicat, con-
secrat & offert



M. Andreas Virginus, Ecclesiæ
Gartzensis Pastor & Dioceseos illius
Præpositus designatus, S. S. Theolo-
giæ Candidatus.



DE ÆTERNA PRÆ- DESTINATIONE.

THESIS I.



Res in S. literis occurrunt sententiæ, quibus
T. O. M. D. voluntatem suam *Evangelicam* de sa-
lute generis humani clarissimè nobis manifestavit
& propalavit: *Prima* est ita Universalis, ut latitu-
dine suâ complectatur *omnes in universum homines*,
& ab Apostolo traditur hoc modo: *Vult DEUS*
omnes homines salvos fieri, 1. Timoth. 2. vers. 4. intellige 1. cum hõc
πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις vel determinatione *predicati: propter Christum*:
Act. 4. v. 12. 1. Cor. 1. v. 30. Esa. 53. v. 6. Johan. 1. v. 29. 1. Joh. 2. v. 2.
1. Cor. 15. v. 22. 2. Cor. 5. v. 15. 2. Cum hac conditione *subjecti*:
Si credituri sint in eum, Rom. 10. v. 9. Act. 10. v. 43. Johan. 3. v. 16.
Marc. 16. v. 16. Rom. 3. vers. 28. c. 4 v. 5. Gal. 2. vers. 16. Ephes. 2.
vers. 8.

2. *Secunda* est ita Universalis, ut concernat *omnes in Chri-*
stum credentes, & à Servatore nostro Johan. 3. v. 16. his exprimitur
verbis: *Omnis, qui credit in Filium Dei, non pereat, sed habeat vitam*
æternam; Confer etiam Marc. 16 v. 16. Joh. 6. v. 40. & intellige
1. cum prædictâ determinatione *predicati: propter Christum*.
2. Cum hac conditione *subjecti*: *Si in fide salvificâ usq; ad finem vite*
perseveraturus sit, Apoc. 2. v. 10. Nota: *Universalem* hanc etiam
sententiam dicimus *respectu omnium credentium*, quæ tamen *respectu*
omnium hominum restrictionem non minimam patitur, & ad parti-
cularitatem summam redigitur, ideoq; non *ἀπὸ πάντων* sed *ἐκ πάντων*
& *κατὰ πάντα* Universalem tantum vocamus.

A 2

3. Ter-

3. Tertia est magis particularis, quæ solòs in fide iustificante usq; ad finem vitæ perseverantes comprehendit, & à procuratore salutis nostræ J. C. sequenti formulâ proponitur: *Qui perseveraverit usq; ad finem, hic salvus erit*, Matth. 10. v. 22. c. 24. v. 13. Marc. 13. v. 13. Heb. 3. v. 6. 14. intellige *predicatum* iterum cum hac determinatione: *propter Christum*.

4. Postremâ hac sententiâ protulit Deus in lucem æternæ glorificationis decretum: Hæc enim inclusa tenet & aperit ea, quæ soli decreto electionis conveniunt: nam. 1. determinat *proprium* Electionis Objectum, quod sunt soli homines in fide iustificante usq; ad finem vitæ perseverantes. 1. fidem & perseverantiam in eâ finalem attribuit illis, non modo *predicationis conditionato*, & *pro ut ad salutem nostram a Deo sunt ordinate*, omnibusq; hominibus offeruntur, Sed *categorico*, prout ab hominibus per Spiritus S. efficaciam in cordibus ipsorum operantis acceptantur.

5. Hoc ergo decretum ut plenius, quantum quidem in hac vitâ ab intellectus nostri imbecillitate fieri potest, à nobis cognoscatur, brevem (ut enim prolixi simus, temporis ratio aliq; impedimenta non permittunt) de illo ex S. literis, divinâ favente gratiâ tractationem adornaturi sumus.

6. Constat autem nobis de hoc decreto, non ex libro *naturæ*, nec *creature*, hoc est, nullâ notitiæ naturalis specie, nec ἐκ φύσεως nec ἐκ τῆς κτίσεως, sed ex *sola revelatione* vel notitiâ Θεοδωτοῦ, eaq; non legis, sed Evangelij. Comprehenditur enim sub mysterio illo, quod Θεόθεν ἀποκρυφθέν fuit absconditum, in V. quidem Τ. Αὐτὸς Θεὸς παρὰ τοὺς Ἀποστόλους, in N. autem per Christum & Apostolos multò illustriore & clariore modo patefactum Rom. 16. v. 26. Ephes. 3. v. 9. Col. 1. v. 26. Heb. 1. v. 1. Tit. 1. v. 2. 2. Tim. 1. v. 10. Johan. 1. vers. 8.

7. Cum ergo Deus hoc mysterium nobis in S. literis revelarit, quantum ad rationem consequendæ salutis sufficit, nostrum erit illud ἐρευνᾶν Joh. 5. v. 39. h. e. scrutari atq; altiore mentis indagine inquirere: In hunc enim finem id in lucem est productum & manifestatum, ut illud sedulo discamus. Sicuti enim ea, quæ Deus occulta esse voluit, non sunt scrutanda, ita, quæ manifesta.

feſta fecit, non ſunt negligenda; ne in illis illicitè curioſi, in his damnabiliter inveniamur ingrati Ambroſii. de vocat. gent. c. 7.

8. Sed quæritur, an etiam hoc *revelatum* myſterium, prædeſtinationis *à priori* cognosci queat. Ad hanc quæſtionē *diſtinctè* reſpondemus. 1. Electio ſeu prædeſtinatio conſideratur *vel à φαινηκῶς, in abſtracto*, quatenus eſt actio Dei, ut in ſub ſeqq. definitur; *vel αἰτιατικῶς, (ut ita loquamur) in concreto*, quod *Electi* vel *prædeſtinati* nomine effertur: Hoc *poſteriori* modo ſumitur iterum *vel Universaliter*, de Electo *in genere*; *vel Singulariter* ſive in *individuo*; de electo hoc vel illò, Petro, vel Johanne.

9. De Electione *in abſtracto*, quin & de Electo *in genere*, ſumpto non dubitamus aſſerere, cognitionem *utriuſq;* dari, non tantum *à poſteriori* per effecta & conſequentem executionem, ſed etiam *à priori* per cauſas & antecedentia (intellige hîc *prioritatem ordinis, non temporis*) decreta, in libro *concordiæ* explicata.

10. De Electo *ſingulariter* vel in *individuo* ſpectato quæſtiones diſtinctæ moveri poſſunt: 1. *An hic vel ille fit ad vitam æternam prædeſtinatus?* 2. *Cur ſit prædeſtinatus?* De illo non niſi *à poſteriori* iudicare poſſumus: Quando enim quis in fide uſq; ad finem vitæ perſiſtit, de eo verè pronuntiare poſſumus, quod ad vitam æternam fuerit electus: De hac *à priori* quoq; iudicium fieri poſſe, neminem fore arbitror, qui id negatum iverit: quandoquidem ex S. literis cauſa electionis, & conſequenter Electorum *cum in genere tum in individuo* ſunt nobis ſat conſpicuæ.

11. His præcognitis ad *deſinitionem* ejus ex S. literis exſtructam progredimur, quæ talis eſto: *Prædeſtinatio vel electio* (inſignitur hoc *duplici* nomine in S. Scriptura, quo de vide Rom. 8. v. 29: c. 9. v. 11. c. 11. v. 5. 29. Eph. 1. v. 4. 5.) *eſt decretum divinum, juxta quod* (Eph. 1. v. 9. 11. Rom. 8. v. 29: c. 9. v. 11.) *Deus* (Eph. 1. v. 11. 2. Theſſ. 2. v. 13. Act. 13. v. 48. *non propter opera præviſa* (Rom. 9. v. 11. cap. 11. v. 5. 6. *ſed ex merâ ſua gratiâ & miſericordiâ* Rom. 9. v. 11. c. 11. v. 5. 6. Eph. 1. v. 6. 2. Timoth. 1. v. 9. 10. Johan. 3. v. 16.) *in Chriſto* (Eph. 1. v. 4. 5. 10. 2. Timoth. 1. v. 9. *homines* (2. Theſſ. 2. v. 13. 1. Petr. 1. v. 2. 5.) *virtute Spiritus S. per Evangelij prædicationem* (2. Theſſ. 2. v. 13. 14. 1. Petr. 1. v. 2. 2. Tim. 1. v. 9. 10. Eph. 1. v. 9. Johan. 17. 20.) *perſeveranter in Chriſtum credituros* (Matth. 10.

vers. 22. c. 24. v. 13. Marc. 13. v. 13. Apoc. 2. v. 10.) *juxta* *περὶ γεννησιν* (Rom. 8. v. 29. 1. Pet. 1. v. 2.) *ante facta mundi fundamenta* (Ephes. 1. v. 4. 2. Theff. 2. v. 13. 2. Timoth. 1. v. 9. *ad vitam æternam ordinavit* (Ephes. 1. v. 4. Act. 13. v. 48. Rom. 9. v. 11. Rom. 8. vers. 29. 2. Theff. 2. v. 13. 1. Pet. 1. v. 2. 5.) *in laudem gloriose gratiæ suæ & sanctificationem nostri* Ephes. 1. v. 4. 6. 12. 14.

12. Mystrium hoc *duplici* designatur nomine : 1. vocatur *prædestinatio*, Rom. 8. v. 30. Eph. 1. v. 5. &c. Græcè *προορισμός*, *ὅτι τὸ προορίζειν*, quod significat ad certum finem ordinare, ita ut simul media ad illum finem ducentia determinentur : Complectitur ergo hoc verbum in se duo (1.) finis ordinationem (2.) mediorum determinationem.

13. Usurpatur autem hoc in S. literis (1.) de *rebus* ut 1. Cor. 2. v. 7. Act. 4. v. 28. (2.) de *personis*, & designat cum primis electionem *τῶν μελλόντων εἰς χριστὸν πισθεύειν*, vide *supra* c. 1.

14. 2. Vocatur *Electio*, Græcè *ἐκλογή*, *ὅτι τὸ ἐκλέγεσθαι*: quod similiter accommodatur vel (1.) *rebus*, & significat rem aliquam approbare, diligere, cæterisque præferre, vel etiam ad usum nobiliorem destinare, vide Esa. 58. v. 6. Gen. cap. 13. v. 11. Deut. 12. v. 11. vel (2.) *personis*, & sic tribuitur *vel* Christo Esa. 43. v. 10. *vel* Angelis 1. Tim. 5. v. 21. *vel* hominibus; quo pacto adaptatur, (1.) toti Ecclesiæ cætui, quem ex omnibus hominibus sibi Deus per verbum colligit, & in populum peculiarem eligit Deut. 4. v. 37. c. 7. v. 6. (2.) certis quibusdam personis destinatis *vel* ad publica munia obeunda, sive Ecclesiastica ea sint, sive politica, Exod. 18. v. 15. Deut. 18. v. 5. 1. Sam. 10. v. 24. Luc. 6. v. 13. Act. 1. v. 24. *vel* ad vitam æternam per fidem in Christum consequendam Ephes. 1. v. 4. in quâ significatione vox *Electio* per metonymiam pro ipsius personis ad vitam æternam electis accipitur Rom. 11. v. 7. Electio (h. e. Electi) consecuta est.

15. Varia isthæc vocis *hujus* significatio & accommodatio tria nobis suppeditat *περίσματα*. 1. Vocem *Eligendi* semper, in *bonam* partem usurpari, nunquam in *malam*. 2. Separationem quandam *vel* personæ alicujus ab aliâ personâ *vel* rei alicujus

cujus ab aliâ re in significatione suâ includere. Confer loca Num. 16. v. 9. 1 paral. 15. v. 2. Deut. 7. v. 6. 3. Prædestinationem & Electionem in hoc salutis nostræ negotio *aquipollenter* in S. Scripturâ usurpari, longè remoto omni *reali* discrimine: De illo enim quod est *rationis*, dicam nemini scribimus.

16. Electioni vel prædestinationi *synonymon* est *scriptio in librum vite*, quæ juxta stylum scripturæ nihil aliud est, quam electio perseveranter in Christum credentium ad vitam æternam. Quod S. Scriptura Deo *librum* assignet, id nos oportet intelligere *improprie* per quandam *εὐθετατισθεας*, sumptâ translatione à Regibus & principibus, jura, privilegia, & redditus suos, vel etiam personas, ad officium aliquod destinatas, in libro quodam consignantibus, ne fortè alicujus rei oblivio ipsos capiat. Ita S. Scriptura, quando æternam, infallibilemque Dei notitiam & providentiam omnium rerum vult exprimere, ad humani ingenii infirmitatem *συγκαταβαίνουσα* librum ipsi attribuit.

17. Est ergo *liber hic vite* nihil aliud, quàm Dei notitia, quâ specialiter novit & curat electos. *Scriptio* verò in hunc librum designat, infallibilem certitudinem illius discedionis divinæ, imò ipsum electionis decretum de hoc vel illo factum infra th. 24. & supra th. 15.

18. Cum autem notitia & providentia divina pro diversitate objectorum *diversimodè* sese habeant, hinc adeò fit, ut non *unus*, sed *plures* libri Deo in S. literis assignentur, & non incommodè juxta notitiam & providentiam DEI *generalem* & *specialem*, in tres quasi species distribuuntur, quarum *priores* *duæ* ad notitiam & providentiam Dei *generalem*; tertia verò & postrema ad specialem referri possit ac debeat.

19. Et *primus* quidem liber nominari potest *liber universalis διοικήσεως*, vel *gubernationis*, qui nihil aliud est, quàm præsentissima omnium rerum creaturarum notitia, cum omnipotentiarum conservatione atque gubernatione conjuncta; de quo libro intelligenda sunt, quæ extant in Apoc. c. 5. v. 1.

20. Se-

20. *Secundus* priori quasi subordinatus, vocari potest *liber universalis* *καθολικός* h. e. iudicii, quo Deus consignata & perspecta habet singula atq; universa facta hominum, tam mala, quam bona, ut secundum sua quisq; opera iudicetur: quo de libro Prophetæ Dan. c. 7. v. 10. Et Iohannes in Apoc. c. 20. v. 12.

21. *Tertius* & ultimus appellatur *liber ζωῆς vite, aut viventium* Pf. 69, v. 29. Pilip. 4. v. 3. Apocal. 3. v. 5. c. 17. v. 8. c. 20. v. 12. 15. c. 22. v. 19. Aliquando magis *absolute* & quasi *καθολικός* nuncupatur *liber ille* Dan. 12. v. 1. *liber ætæ*, scilicet Dei, Exod. 32. v. 32. Aliquando verò *duplicem* *μεσοδίορον* habet annexum, vide Apoc. 13. v. 8 c. 21. v. ult. Et sicut *in genere* liber Deo tributus notat ejus scientiam & providentiam, sic *in specie* liber vitæ nihil erit aliud, quàm singularis salvandorum cognitio 2. Tim. 2. v. 19. quos Deus ex gratiâ propter meritum Christi perseverante fide apprehensum & ab æterno prævisum, ante jacta mundi fundamenta ad vitam æternam eligit in laudem gloriosæ gratiæ suæ.

22. *Nota* (1.) Codicem Biblicum Eccl. 24. v. 32. in participationem hujus nominis quoq; apud alios venire, eò quod verba vitæ contineat, & viam vitæ æternæ demonstrer; sed *distinctionis* ergo solent eum appellare librum vitæ *materialem* Verùm quum liber sit Apocryphus, & verba hæc in græco textu non inveniamus, nos hæc nostra non facimus.

23. (2.) Appellationem hanc à nonnullis quoq; assignari Christo vitæ auctori, sed *ἀνυποκρίτως* & *suo quodam modo*, quatenus nimirum in ipso facta est electio ad vitam æternam, & omnes atq; singuli perseveranter credentes ipsi ceu palmites viti inseruntur & implantantur. Gal. 3. v. 27 Ioh. 15. v. 4. quæ ut rectè assertuntur, ita etiam à nobis acceptantur. Verùm *præcisè* & *formaliter* per librum vitæ non nisi notitiam Dei specialem cum providentiâ speciali conjunctam, & ad solos in fide perseverantes restrictam in S. literis absq; dubio intelligimus.

24. Ex his elucet assertionis nostræ veritas de scriptione in librum vitæ, quod *stylo scripture* nihil, *quoad rem*, sit aliud, quàm ipsa prædestinatio vel electio perseveranter in Christum credentium ad vitam æternam: Dixi, *quoad rem*; sunt enim nonnulli,

nullo, qui *rationis discrimen* hic fabricant, ita ut Electio sit *prior ordine*, scriptio in librum vitæ *posterior*: Sed cum Deus unico actu isthæc perficiat, & credentes eligendo scribat, scribendoq; eligat, propterea discrimen illud suo loco relinquimus, quippe quod radicatur magis in ordine actionum humanarum, quàm divinarum. Non tamen super hoc cum quoquam litigabimus. Tantum de *definito*: nunc ad ἐξήγησιν definitionis nos conferimus.

25. *Primo* definitur per *decretum* quod est juxta *propositum* Eph. 1. v. 5, 11, Rom. 8. v. 29. c. 9. v. 11. 2. Tim. 1. v. 9. Prædestinatio enim est pars divinæ providentiæ, quandoquidem est peculiaris quædam illius actio circa homines salvandos: *Includit* autem providentia divina *tria* 1. *πρόγνωσιν*, rerum omnium atq; singularum præscientiam, 2. *πρόθεσιν* vel *προορισμὸν* æternum Dei propositum & decretum. 3. *διοίκησιν* decreti illius executionem, vel actualem rerum decretarum gubernationem. *πρόθεσις* illa æterna exactissimè respondet actuali rerum in tempore *διοικήσει*: Quicquid enim & quomodo Deus *in tempore agit*, illud etiam eo modo *ab æterno agere decrevit*. Cum autem providentia divina *maximè* sit occupata circa salutem hominum, non minus in actu Salvationis, quàm in alijs *hæc tria* conspiciuntur: nam 1. de *πρόγνωσει* testatur Apostolus 2. Tim. 2. v. 19. Solidum, in-
quiens, fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: *Novit* Deus qui sint sui. 2. de *πρόθεσει* ad Ephes. 1. v. 5. sic docet: *Qui* prædestinavit nos in filios per J. C. in sese juxta *beneplacitum* voluntatis suæ &c. v. 11. prædestinati sumus secundum *propositum* ipsius, omnia operantis juxta *decretum* voluntatis suæ. 3. de *διοικήσει* hujus decreti, quæ consistit in glorificatione electorum, sic Apostolus disserit Rom. 8. v. 30. Quos præcivit, eosdem & prædestinavit, quos prædestinavit, eosdem & vocavit, quos verò justificavit, hos & *glorificavit*.

26. Ex his pro sententiâ nostrâ stabiliendâ facimus conclusionem ejusmodi: Prædestinatio aut est *πρόγνωσις*, aut *πρόθεσις* vel *προορισμός*, aut *διοίκησις*: Sed (1.) non est *πρόγνωσις*. Hæc n. vel notat in genere Universalē & simplicē omnium rerū notitiam.

B

tiam

tiam Job. 10. vers. 4. *vel in specie* notitiam ad ordinem electionis restrictam Rom. 8. v. 30. *Priori* modo quin à prædeterminatione differat, neminem dubitare autumo: *posteriori* quoque modo ab eà discriminatur *ratione ordinis, tanquam antecedens à consequente*. Nec (2.) est specialis *διόριστος*; Hæc enim utpote, quæ potissimum in ultimo actu apparet, consistit in glorificatione, quæ est decreti electionis executio Rom. 8. v. 30. Relinquitur ergo (3.) quod sit *ὑποθετικός* vel *προορισμός*: Hi enim termini sunt, *quoad rem ipsam æquipollentes*.

27. Sunt quidem nonnulli, qui discrimen aliquod faciunt inter *voluntatem, propositum & decretum Dei*, quale est *interlatum & angustius, vel generale & speciale, antecedens & consequens*, ita ut *prior* terminus sit generalior *posteriori*, & voluntas antecedit propositum, & hoc antecedit decretum: Hæc enim ordine se invicem ita sequuntur: *Deus aliquid vult, volitum proponit, propositum decernit*. Sed hoc discrimen est tantum *rationis*, & potius in hominibus quàm in Deo locum habet. Deus enim vult aliquid proponendo, & proponit id decernendo; Et vice versâ; Deus decernit aliquid proponendo, & proponit id volendo.

28. Præterea sententiam hanc roborat quoq; Apostolica suâ autoritate D. Paulus Rom. 8. v. 29. Ubi decretum Electionis expresse vocat *προορισμός*.

29. Antecedunt autem hoc decretum electionis (intellige, *prioritatis ordinis*, non *temporis*) alia nonnulla, quibus *substernitur & determinatur*: Ordo illorum contra autores *absoluti* decreti probè est observandus, & ex. c. 3. Gen. & Rom. 8. v. 29 *à posteriori* talis colligitur. 1. est decretum creationis hominum. 2. decretum præciti lapsus permissionis. 3. decretum Universalis per Christum restorationis. 4. decretum Universalis vocationis. 5. decretum conversionis. 6. justificationis. 7. sanctificationis vel renovationis. 8. cōservationis & cōfirmationis. 9. æternæ glorificationis. Hic observationē meretur *hoc axioma: Quo ordine & modo Deus ab æterno decrevit nos salvare, eodem salvat in tempore: & vicissim*.

30. *Secundo*: Electio facta est *juxta* vel *secundum* illud propositum vel decretum æternum, *vide loca suprâ citata*: Ubi particula *juxta* vel *secundum* formalem causam & rationem electionis

vel

vel ordinationis & constitutionis illius æternæ designat: Vertitur enim in *περὶ σμῶ* vel decreto hōc *specialiter* accepto & ad salvandos perseveranter in Christum credentes restricto formalis ratio *electionis*, sicuti *glorificationis* ratio formalis ponitur in *δοικῆσαι* Dei, quā credentibus in Christum ad finem usq; confert actu salutem æternam. Hinc ut rectè dicimus, Deus *juxta δοικῆσαι specialem*, quā perseveranter in Christum credentibus actu confert salutem æternam, *formaliter* glorificat & salvat eos: ita rectè quoq; dictum statuimus, quod Deus *secundum* propositum vel decretum suum æternum *formaliter* elegit vel ordinavit & constituit in fide ad finem usq; perseverantes salvare.

31. *Tertiò*: Causa efficiens *πρώτη* vel *principalis* electionis est Deus, Pater, Filius & Spiritus S. Ephes. 1. v. 11. 2. Thess. 2. v. 13. Actor. 13. v. 48. Ubi notandum, Filium Dei *dupliciter* in electione considerari 1. ratione *essentie*, quatenus est unus & verus Deus cum Patre & Spiritu S. & sic unā indivisā actione cum Patre suo & Spiritu S. nos elegit ad vitam æternam, Johan. 13. v. 18. & 15. v. 16. Ubi non tantum de electione ad Apostolatam loquitur Christus, sed includit etiam electionem ad vitam æternam. 2. ratione *officij*, quod in se suscepit & perfecit ut *ἡ ἀνθρώπων*, quatenus nempe est constitutus Redemptor generis humani & Mediator inter Deum & homines; & sic *propter* eum electi sumus ad vitam æternam; unde non solum à Christo, sed etiam *in* Christo, h. e. *per* & *propter* Christum, dicimur electi ante jacta mundi fundamenta Eph. 1. v. 4. 5.

32. *Quartò*: Causa *περηχημένη* vel *interna* electionis *impulsiva* est misericors Dei voluntas Rom. 9. v. 11. c. 11. v. 5. 6. Ephes. 1. v. 6. 2. Tim. 1. v. 9. 10. Joh. 3. v. 16. Rom. 11. v. 32. Intelligimus autem per misericordem Dei voluntatem gratuitum verèq; paternum misericordiæ favorem, & immensum amorem DEI, quo ille, nullo prorsus nostro motus merito, ad miserationem nostri fuit impulsus, & propter unicum meritum sive obedientiam Filij fide apprehensam credentes in gratiam recipere, peccata condonare, justificare ac æternum salvare constituit. Ex quibus *tria* colliguntur porismata: 1. gratiam Dei erga nos fundatam

esse in merito Christi: 2. ratione *oblationis* esse Universalem, quæ sese extendit ad totum genus humanum; ratione *applicationis vero* & *acceptationis* fieri particularem. 3. excludere ab actu electionis hominum virtutes & bona opera prævisa, quibus omnem vinum merendi detrahit Rom. 9. v. 11 c. 11. v. 5. 6.

33. Porro voluntas divina *distinguitur* in *προηγμένην*, vel *antecedentem*, & *επομένην* vel *consequentem*, non quidem ratione *essentia* absolute & in se considerata; Sic enim una tantum est & simplex, nulloq; modo dividua: sed *ob triplicem respectum*. Appellatur enim *antecedens* 1. *respectu consequentis*, quæ prior est *ordine*, sed non *tempore*: Utraq; enim ab omni æternitate fuit in Deo immutabiliter. 2. *respectu omnium aliarum causarum*, quas modis omnibus antevertit, & in solo Deo spectatur, certum salutis ordinem constituyente. 3. *respectu hominum obedientie vel inobedientie*, cujus considerationem simpliciter antecedit. In *antecedente* n. voluntate finis h. e. salus, & media salutis considerantur, *quatenus* à Deo sunt *ordinata* & *constituta*, omnibusq; hominibus ex æquo *offeruntur*: *Consequens* autem voluntas considerationem obedientie vel inobedientie hominum subsequitur, & attendit finem, istum atq; media salutis, *quatenus hæc jam actu* ab hominibus vel *acceptantur* vel *negliguntur*, & sic vel *actu salutem* mediante fide *consequuntur*, vel *actu* propter incredulitatem *eternæ damnationi adjudicantur*.

34. Fundamentum hujus distinctionis S. Scriptura nobis ostendit multis in locis: De voluntate *antecedente* lege Prophetam, Ezech. c. 18. v. 23. c. 33. v. 11. Apostolum Paulum Rom. 11. vers. 32. 1. Tim. 2. v. 4. Petrum 2. Epist. 3. v. 9. De voluntate *consequente*, vide Ioh. 6. vers. 40. Matth. 10. vers. 22. 1. Cor. 1. v. 21. Marc. 16. vers. 16. &c.

35. Ex quibus fluunt hæc *porismata* (1.) voluntatem Dei *antecedentem* ambitu suo comprehendere universos homines *sine discrimine* & *ullius individui exceptione*: Voluntatem autem *consequentem* discriminare inter *credentes* & *non-credentes*, item inter *perseverantes in fide*, & *μεταστροφας*: His decernit supplicium æternum; illis vitam & salutem æternam.

36. (2.) Utramq; voluntatem *πρὸς* mediæ salutis esse deter-

determinatam; sed media ista *aliter* considerantur respectu voluntatis antecedentis, *aliter* respectu consequentis, quod ex superioribus liquet. Hinc *diverse* nascuntur propositiones: Ad voluntatem antecedentem spectant illæ, quæ sunt *ita Universalis* ut de omnibus in Universum hominibus sonent: quales sunt sequentes & de fine h. e. salute nostrâ, & de *medijs* ad finem istum ducentibus: *Deus vult omnium misereri; omnes diligere; per Filium redimere; omnibus Filii meritum in verbo Evangelii fide apprehendendum offerre; in omnibus per auditum verbi fidem operari; omnes deniq; per fidem salvare &c.* Ad voluntatem consequentem referuntur propositiones duorum generum (1.) quæ sunt *ὑπερβαίνουσιν & ὑποτασσονται* universales, de omnibus sc. credentibus, quales sunt, *Deus vult omnes credentes in Christum justificare, sanctificare, in fide conservare, & tandem glorificare & salvare &c.* Nota hic obiter harum duarum propositionum diversitatem: *Deus vult per fidem omnes homines salvare; Et Deus vult omnes credentes salvare.* Hac declarat voluntatem Dei consequentem; illa antecedentem; in hac fides spectatur, quatenus actu existit in hominibus; in illâ, simpliciter consideratur, quatenus est medium salutis à Deo ordinatum, sive id actu amplectentur homines, sive non. (2.) quæ sunt tantummodò *particulares* de solis in fide finaliter perseverantibus, quales sunt: *Deus vult solos in fide perseverantes usq; ad finem in eâ conservare, confirmare, & tandem æternâ beatitudine donare.*

37- (3.) Voluntatem consequentem non esse contradictoriè oppositam voluntati antecedenti, sed *ὑποτασσόμενη* subordinatam. Relegatur enim hic omnis species contradictionis per conditionem & determinationem *fidei* antecedenti voluntati inclusam: Vult enim Deus hac voluntate omnes homines salvari, non *absolutè*, sed *determinatè*, *per fidem* in Christum; vel etiam *conditionatè*, *si in Christum sine credituri.* Huic voluntati obtemperantes jam per consilium & decretum voluntatis consequentis salutem consequuntur: Qui verò consilium hoc voluntatis Dei antecedentis spernunt, ut Pharisei Luc. 7. v. 30. illi per alterum illud decretum voluntatis consequentis æternæ damnationi adjudicantur, id quod cum voluntate Dei antecedente non pugnat, quippe quæ nunquam voluit, ut salventur omnes sive credant sive

non credant, sed ut salventur omnes, mediante fide in Christum.

38. Hinc ergo duo emergunt voluntatis consequentis decreta particularia ἐνδεδειγμένα: Unum Electionis; alterum Reprobationis: Electionis decretum tale est: *Vivo ego Deus, volo & decerno, ut omnis, qui credit in Christum, inq̃, fide hac ad finem usq̃, perseverat, non pereat, sed habeat vitam eternam*, Joh: 3. v. 16. c. 6. v. 40. Matth: 10. v. 22. 1. Cor. 1. v. 21. Reprobationis decretum tale est: *Vivo Ego Deus, volo & decerno, ut, qui in Christum non credit, sed in incredulitate ad finem usq̃, perseverat, condemnetur, imo jammodò, b. e. ab eterno, sit damnationi addictus* Joh: 3. v. 18. Marc. 16. v. 16.

39. Postremò voluntas hæc divina, tam ἀποκρυφύη quàm ἐπιμύην, pro diverso respectu nominatur à veteribus jam abscondita, vel occulta, jam revelata: Abscondita, quatenus ea ab æterno ante jacta mundi fundamenta, in arcano Dei sinu latuit, quasi occultata: Revelata, quatenus ea per Evangelium nobis in tempore est patefacta.

40. Sacramentarij abutuntur hac distinctione; illam vocantes voluntatem beneplaciti, *banc signi*, & statuentes, quod DEUS, quem voluntate signi vocet ad regnum gratiæ, eundem voluntate beneplaciti, & hac quidem solà motus, nullo respectu habito ad incredulitatem, ab æterno damnationi devoverit. Quæ cruda Theologia in Deo contradictorias fingit voluntates, & statuit, Deum aliud in verbo suo de hominum salute revelasse, aliud verò, imò contrarium planè in occulto retinuisse, quod doctrinæ genus meritò cum scripturâ rejicimus.

41. Quintò: Causa electionis ἀποκαταρχικὴ externa impulsiva est meritum Christi Servatoris nostri Ephes. 1. v. 4, 5, 10. 2. Timoth. 1. v. 9. quod ratione acquisitionis est Universale, & pro omnibus universorum hominum peccatis, eorumq̃; penis cum temporalibus cum æternis sufficientissimum & valore soluti precij & intentione tam Patris Filium suum ad redimendum universum genus humanum mittentis, quam Filii λύτρωσις pro eo solventis; sed ratione applicationis fit particulare, quatenus maxima pars hominum id incredulitate suâ rejicit, & sic propriâ culpâ reatum æternæ damnationis sibi attrahit. Esa. 53. v. 6. Rom. 5. v. 18. 2. Cor. 5. v. 5.

v. 5. 1. Tim. 2. v. 6. c. 4. v. 10. 1. Ioh. 2. v. 2. Ioh. 4. v. 42. 1. Ioh. 4. v. 14. Rom. 14. v. 15. 1. Cor. 8. v. 12. 2. Pet. 2. v. 1. Heb. 10. v. 29. Ose. 13. v. 9. Matth. 22. à vers. 1. usq; ad 14. & Luc. 14. à vers. 16. usq; ad 24.

42. *Sexto: Objectum Electionis sunt homines quos Deus ab aeterno præscivit virtute Spiritus S. per Evangelii prædicationem in Christum credituros, & in hac fide usq; ad finem vitæ perseveraturos.* Iacob. 2. v. 5. 2. Thess. 2. v. 13. 1. Pet. 1. v. 2. 5. Rom. 8. v. 30. 2. Tim. 1. v. 9. 10. Matth. 10. v. 22. c. 24. v. 13. Marc. 13. v. 13. Apoc. 2. v. 10. 1. Cor. 1. v. 21. Ioh. 6. v. 40.

43. Ubi nota (1.) Objectum Electionis considerari *bifariam* 1. *materialiter, quatenus* sunt homines 2. *formaliter, quatenus* in Christum credunt, & in hac fide ad finem usq; perseverant. Unde manifestò apparet, fidem in decreto electionis sustinere *formalem rationem* Objecti, cuius respectu *determinationis* partibus fnngitur: Et quia meritum Christi hîc non spectatur tantum ratione *acquisitionis*, sed inprimis ratione *fiducialis applicationis*, quæ perficitur solâ fide justificâ, hinc jam fides *alium* quoq; *modum* considerandi in decreto elections fortitur, *quatenus* nempe est medium vel principium, quò meritum Christi fiducialiter apprehenditur.

44. (2.) Fidem in decreto electionis attendi non tantum ratione *formæ* vel *essentiæ suæ*, quæ collocatur in fiduciali merito Christi apprehensione, sed cumprimis quoq; ratione *finalis perseverantiæ*. Non enim omnes credentes sunt electi, sed soli in fide ad finem usq; perseverantes, ut ex superioribus liquet manifestissimè.

45. (3.) Perseverantiam electorum in fide debere spectari, non *quoad actum continuum*, sed *quoad finem vel terminum vitæ ultimum*. Possunt namq; electi peccatis regnantibus, & securitate carnali fidem salvificam *penitus & totaliter* amittere, gratiâ Dei excidere; & Spiritum S. excutere, quod exempla Davidis, Petri, & aliorum sanctorum in peccata contra conscientiam prolapsorum ἐφθαλμοφανέως ostendunt & testatum faciunt, vide 2. Sam. 11. v. 4. 15. & Matth. 26. v. 70. 72. verum in iis *finaliter* non

non persistunt, sed resipiscentes in gratiam pristinam redeunt & aeternae salutis participes redduntur, quod nisi fieret, in numero Electorum censendi non essent.

46. (4.) Fidem ingredi electionis decretum, non ratione *actualis existentiae*; Sic enim illius tantum est *consequens*, & virtute Spiritus S. per Evangelij prædicationem *in tempore demum* producta: sed *ratione divinae praescientiae*, secundum quam ab aeterno omnia sunt Deo praesentia, nihil praeteritum, nihilq; futurum Rom. 8. v. 29. c. 11. v. 2. 1. Pet. 1. v. 2. Psal. 139. v. 16. Actor. 15. 18.

47. (5.) Fidem & perseverantiam in eâ finalem esse dona Dei *mediata*, non *immediata*; nec *absolute* sed *sub conditione usurpationis mediorum* divinitus ordinatorum promissa, quæ quidem per prædicationem Evangelij omnibus *offeruntur*, sed virtute Spiritus S. solis ijs *conferuntur*, qui medijs divinitus ordinatis eo, quem Deus in verbo suo præscripsit, *modo* utuntur, h. e. qui verbum Dei *diligenter, serio & attentè* audiunt, legunt & meditantur, pijs precibus assiduè & indefinenter invigilant, atq; peccata contra conscientiam evitant 2. Thess. 2. v. 2. Col. 2. v. 12. Philip. 1 v. 29. Matth. 13. v. 3. & seqq. Luc. 8. v. 5. & seqq. 2. Cor. 2. v. 16. Rom. 1. v. 16. Rom. 10. v. 17. Joh. 17. v. 20. Joh. 16. v. 23. 1. Joh. 5. vers. 14. Luc. 11. v. 13.

48. Porro de *Obiecto* electionis in disquisitionem veniunt necnullæ quæstiones hoc in loco attingendæ: Quæritur enim (1.) An certus sit Electorum numerus? Resp. *distinguendo inter certitudinem absolutam*, quæ pendet à solâ & absolutâ Dei voluntate, nullis medijs determinatâ, nec ullâ conditione limitatâ; & *ordinatam* vel in *τῷ Θεῷ* divinitus constitutâ fundatam: Certus est eorum numerus, non *illo*, sed *hòc* modo; Et quidem 1. *ratione τῷ Θεῷ illius divinae*, decreto electionis inclusæ: *Qui crediderit in Christum & in eâ fide ad finem usq; perseverat, is salvus erit* 2. *ratione infallibilis Dei praescientiae*, quâ Deus novit ab aeterno, quinam *τῷ Θεῷ* illam sint secuturi & amplexuri, & quinam sint eam neglectui habituri atq; aspernaturi. vide 2. Tim. 2. vers. 19. Rom. 8. v. 29.

49. Quæst. (2.) An numerus electorum possit augeri vel minui? Resp. *distinguendo inter id, quod est ἀπλῶς vel absolu-*

145

ea & fatali quodam decreto, & quod est $\pi\omega\varsigma$ vel certo respectu impossi-
bile. Si quaestio explicetur & intelligatur de eo, quod est $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma$
impossibile, negativam tenemus. Non enim 1. $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma$ impossi-
bile est, plures finaliter credere posse, modò media divini-
tus ordinata usurpare vellent; Ergo nec $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma$ impossibile est,
plures posse eligi & sic Electorum numerum augeri. vide Matth.
ii. v. 21. Nec 2. $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma$ impossibile est, illos, qui finaliter credunt,
posse non credere, si media divinitus ordinata repudiarent: Ergo
nec $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma$ impossibile est, illos ipsos posse non eligi & sic nume-
rum electorum minui. Quod si verò quaestio explicetur & in-
telligatur de eo, quod est $\pi\omega\varsigma$ certoq; respectu impossibile, non
dubitamus affirmativè subscribere. Cum enim numerus cre-
dentium nec augeatur, nec minuat, sed certitudini (ordinata
sc. non, absoluta) sit inclusus; Ergo impossibile quoq; est nume-
rum electorum augeri vel minui posse.

50. Q. (3.) An electi possint fieri & dici reprobi? R. di-
stincte sunt quaestiones, & postulant distinctam quoq; responso-
nem; Ad priorem ergo: An electi possint fieri reprobi? vel quod
idem: An qui semel inscripti sunt in librum vitae, rursus exinde
deleri & aeternum perire possint? Repetimus priorem distinctio-
nem & statuimus electos non posse fieri reprobos, non quidem
ob impossibilitatem absolutam, ex decreto quodam fatali & absoluto,
quod omnium salutis mediorum $\pi\alpha\lambda\iota$ excludit, orram, sed ob re-
spectivam, ex finali perseverantiâ electorum in fide salvificâ, infal-
libiliter à Deo praescitâ, & $\pi\alpha\lambda\iota$ decreti electionis inclusâ, natam
& in eâ fundatam Heb. 3. v. 6. Matth. 24. v. 24, Rom. 8. vers. 30.
& 39.

51. Ad posteriorem: An nimirum electi possint dici reprobi:
vel quod idem: Anelectio & reprobatio de uno eodemq; subjecto præ-
dicari possint? R. Per distinctionem inter sensum compositum & di-
visum: Quoad illum, negamus: Non enim verè possumus affir-
mare in sensu composito, quod v. g. Petrus sit simul electus & repro-
batus. Quoad hunc verò affirmativa nobis arridet: Verè enim
dici-

C

dicitur: Petrus potuit *aut eligi aut reprobari*, nimirum propter ordinem, qui decreto electionis inclusus est, quiq; non *absolutè ad personas*, sed *determinatè ad media salutis*, quæ Petrus *vel amplecti vel aspernari* potuit, fixus est: Quod si ergo Petrus neglectis salutis mediis in Christum non perseveranter credidisset, non eligi, sed reprobari & damnari potuisset, quod ex antedictis etiam satis perspicuè nobis constat.

52. *Septimò*: Electio facta est *ab æterno, ante jacta mundi fundamenta*, Eph. 1. v. 4. 2. Thess. 2. v. 13. 2. Tim. 1. v. 9. Decreta enim divina, in quorum censum etiam venit electio, fiunt in æternitate, sed decretorum illorum executio perficitur in tempore.

53. *Octavò*: *Finis* electionis consideratur *vel respectu nostri*; & sic est sanctificatio in *regno gratiæ* Eph. 1. v. 14. & glorificatio seu vitæ æternæ possessio in *regno gloriæ*, Act. 13. v. 48. 2. Tim. 1. v. 16. Rom. 8. v. 30. Eph. 1. v. 4. 2. Thess. 2. v. 13. 1. Pet. 1. v. 2, 5. *vel respectu Dei*; atq; sic est gloriæ & misericordiæ ejus manifestatio, Eph. 1. v. 6. & 12.

54. Haftenus de *Electiõis decreto*, quod concernit in Christum credentes, & in eà ad finem usq; perseverantes: Huic contradistinctum est aliud, quod vocatur *decretum Reprobationis*, & sancitum est de incredulis, & in istà incredulitate ad finem vitæ persistentibus.

55. *Definitur* autem Reprobatio, quod sit decretum divinum, juxta quod Deus ab æterno homines incredulos, & in istà incredulitate ad finem usq; vitæ perseverantes justo judicio adjudicat æternæ damnationi ad declarandam suam justitiam, Ioh. 3. v. 16. 18. & 36. Marc. 16. v. 16. &c.

56. Circa hoc decretum nota (1.) Idipsum non esse *absolutum*, ex absoluto quodam odio profectum, sed incredulitate *finali* ab æterno à Deo prævisà *determinatum*. (2.) causam illius *principalem* esse Deum *justum judicem* (3.) causam *περὶ τῆς δικαιοσύνης*, justitiam Dei *vindicttricem* (ut ita de divinis loquamur *ἐνθωπιοῦμεθα*) (4.) causam *περὶ τῆς ἐκδίκησης*, peccata lethifera, & in primis

primis incredulitatem, non *simpliciter*, sed *ratione finalis perseveran-*
ria consideratam. (5.) *Formalem* consistere in ipsâ actione, quâ
Deus ab æterno finaliter incredulos adjudicavit æterno supplicio.
(6.) *Materialem* esse homines *finaliter* incredulos, quâ tales (7.)
Finalem respectu *impiarum* æternam, in quam in extremo judicio
præcipitabuntur, in inferno damnationem, & cruciatuum æter-
norum perpeffionem; respectu verò *Dei* declarationem justitiæ
ejus peccata hominum vindicantis & punientis. Hæc ita *breviter*
delineare visum fuit, cum de illis prolixius agere jam non liceat.

Antithesin quoq; ob brevitatem temporis omisimus, &
ad ipsum disputationis conflictum
rejjicimus.

Gloria soli Deo Triuni.



Handwritten text, likely a library stamp or inventory record, mostly illegible due to fading and bleed-through. Some legible fragments include "BIBLIOTHECA", "Rostock", and "1711".

Glenn fol. 100. T. 1.



ea & fatali quodam decreto, & quod est $\pi\omega\varsigma$ vel certe
 bile. Si quaestio explicetur & intelligatur de eo,
 impossibile, negativam tenemus. Non enim 1. $\alpha\lambda\omega\varsigma$
 le est, plures finaliter credere posse, modo
 tus ordinata usurpare vellent; Ergo nec $\alpha\lambda\omega\varsigma$
 plures posse eligi & sic Electorum numerum auge
 II. v. 21. Nec 2. $\alpha\lambda\omega\varsigma$ impossibile est, illos, qui fi
 posse non credere, si media divinitus ordinata rep
 nec $\alpha\lambda\omega\varsigma$ impossibile est, illos ipsos posse non e
 rum electorum minui. Quod si verò quaestio
 telligatur de eo, quod est $\pi\omega\varsigma$ certoq; respectu im
 dubitamus affirmativæ subscribere. Cum eni
 dentium nec augeatur, nec minuat, sed certit
 sc. non, absoluta) sit inclusus; Ergo impossibile
 rum electorum augeri vel minui posse.

50. Q. (3.) An electi possint fieri & dici
 finctæ sunt quaestiones, & postulant distinctam o
 nem; Ad priorem ergo: An electi possint fieri repr
 idem: An qui semel inscripti sunt in librum vita
 deleri & aeternum perire possint? Repetimus pri
 nem & statuimus electos non posse fieri reprobos
 ob impossibilitatem absolutam, ex decreto quodam fa
 quod omnium salutis mediorum $\pi\alpha\zeta\iota\nu$ excludit, o
 spectivam, ex finali perseverantiâ electorum in fide
 libiliter à Deo præscitâ, & $\pi\alpha\zeta\iota$ decreti electionis
 & in eâ fundatam Heb. 3. v. 6. Matth. 24. v. 24. R
 & 39.

51. Ad posteriorem: An nimirum electi po
 vel quod idem: Anelectio & reprobatio de uno eode
 dicari possint? R. Per distinctionem inter sensum co
 visum: Quoad illum, negamus: Non enim verè
 mare in sensu composito, quod v. g. Petrus sit simul
 batus Quoad hunc verò affirmativa nobis arri
 C

